

Bare pletter på landkortet: 15 byer med over 10.000 indbyggere har ikke en ungdomsuddannelse

I alt er der 15 byer (opgjort på postnumre) uden for Storkøbenhavn, Aarhus, Odense og Aalborg med over 10.000 indbyggere¹, der ikke har en ungdomsuddannelse i dag. Det vil sige, at byerne hverken har stx, hf, hhx, htx eller en erhvervsuddannelse, og at byens unge derfor skal pendle til andre byer for at tage en ungdomsuddannelse. Det betyder eksempelvis, at 500 unge fra Sæby i Nordjylland hver dag skal pendle til andre byer. I Nordborg i Sønderjylland er det 490 unge, som pendler ud af byen. Se hvor mange unge der pendler ud af de øvrige byer i vedlagte bilag.

Figur 1: Kort over byer (postnumre) med over 10.000 indbyggere uden for Storkøbenhavn, Aarhus, Odense og Aalborg, som ikke har en ungdomsuddannelse, 2020

Kilde: Beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Børne- og Undervisningsministeriet.

1 Byer uden ungdomsuddannelser er opgjort på baggrund af postnumre uden uddannelsesaktivitet på stx, hf, hhx og htx eller eud i 2020. Storkøbenhavn er i denne sammenhæng defineret som postnumre inden for s-togsnettet og kystbanen samt postnumre i kommunerne: Albertslund, Ballerup, Brøndby, Dragør, Frederiksberg, Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Herlev, Hvidovre, Høje-Taastrup, Ishøj, Københavns kommune, Lyngby-Taarbæk, Rødovre, Tårnby og Vallensbæk. Nogle postnumre ligger i flere kommuner. Hvis en eller flere af disse kommuner er del af en af de definerede storby-kommuner, tæller det som, at hele byen er placeret i en storby, og den er derfor ikke medtaget.

Især elever på erhvervsuddannelserne skal pendle langt

De unge på erhvervsuddannelserne har i gennemsnit længere afstand til deres ungdomsuddannelse end eleverne på de gymnasiale uddannelser, jf. tabel 1. Det viser analysen *Eftersyn af institutionsudvikling på undervisningsområdet*².

Tabel 1

Gennemsnitlig afstand fra bopæl til uddannelsesinstitution

Uddannelse	Afstand i km
Gymnasiale uddannelser	8
EUD grundforløb	18
EUD hovedforløb	31

Kilde: Eftersyn af institutionsudviklingen på undervisningsområdet (2020).

Det bemærkes, at afstandene på særligt erhvervsuddannelsernes hovedforløb skal ses i sammenhæng med, at hovedforløbet er mere specialiseret, og nogle elever derfor vælger at rejse længere for at få en bestemt uddannelse. Der er fx uddannelser, som kun udbydes ét enkelt eller få steder i landet. Dertil kommer, at størstedelen af uddannelsestiden foregår på praktikvirksomheder, og afstanden dertil indgår ikke i analysen.

Afstand har betydning for frafald

Institutionseftersynet viser, at afstanden til en ungdomsuddannelse har betydning for frafaldet:

- For de gymnasiale uddannelser stiger frafaldet med 0,5 pct. for hver 10 km, afstanden til uddannelsesinstitutionen øges (og 0,8 pct. for toårigt hf på VUC).
- På erhvervsuddannelsernes grundforløb vokser frafaldet 0,1 pct. for hver 10 km længere afstand til uddannelsen. Det gør sig ikke gældende for elever på hovedforløbet.
- Højere rejseomkostninger og et større antal skift med offentlig transport på en rejse mellem bopæl og uddannelsessted øger frafaldsrisikoen.

Hullerne på landkortet har betydning for uddannelsesvalg

Institutionseftersynet viser også, at 9 ud af 10 gymnasieelever har søgt en uddannelse inden for 20 km af deres bopæl, ligesom 7 ud af 10 søger en erhvervsuddannelse inden for 50 km af deres bopæl. Unge har således en tilbøjelighed til at søge uddannelsesudbud nær deres bopæl.

En analyse fra Tænketanken DEA viser desuden, at afstanden til uddannelsesstederne spiller en rolle, når det kommer til, hvilken ungdomsuddannelse de unge vælger at starte på. Hvis du har kortest til en erhvervsuddannelse, er du mere tilbøjelig til at starte dér³.

Dertil viser en undersøgelse gennemført for ekspertgruppen vedrørende fordeling af elever på de gymnasiale uddannelser i november 2019, at afstand er vigtig for en stor andel af unge i valget af gymnasial uddannelsesinstitution. Størstedelen af eleverne vælger institutioner tættest på deres bopæl i landområder, hvor der ofte kun er én stx-institution i nærheden (fx Vestsjælland, Storstrøm, Nordsjælland, Nordjylland og Fyn). Langt færre unge vælger den institution, der ligger tættest på deres bopæl, i og omkring København Centrum og Aarhus⁴.

2 <https://www.uvm.dk/publikationer/2020/200521-efersyn-af-institutionsudviklingen-paa-undervisningsomraadet>

3 <https://dea.nu/i-farver/publikationer/sammenhaengen-mellem-afstand-og-unges-valg-og-gennemforelse-af-ungdomsuddannelser/>

4 <https://www.stukuvvm.dk/aktuelt/uvm/2020/feb/200221-ekspertgruppe-om-elevfordeling-fremlaegger-analyse-og-modeller>